

Verzekerd van voedsel

Deltares,
Wageningen
Research

In Indonesië zijn miljoenen boeren actief. Op kleine lapjes grond verbouwen ze voornamelijk rijst. Hiermee verdienen ze vaak net genoeg om van te leven. Maar wat als de oogst een keer tegenvalt door droogte, overstroming of een ziekte? Nederlandse instituten analyseren geografische data om boeren te behoeden voor gewaschade en risico's af te dekken in een verzekering.

Wat: Het project G4INDO, onderdeel van het programma G4AW: Geodata for Ariculture and Water van het Netherlands Space Office (NSO) en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Wie: 6 Indonesische partners en 8 niet-Indonesische partners, waaronder de TO₂-instituten Wageningen Research en Deltares.

Doel: Een gewasschadeverzekering voor kleine rijstboeren in Indonesië formuleren en implementeren met behulp van geodata, bijvoorbeeld satellietbeelden. Het tweede doel is die data gebruiken om boeren beter te informeren over nadere droogteperiodes, zodat ze goed in kunnen schatten of een derde oogst kans van slagen heeft.

Looptijd: September 2014 tot september 2017.

Budget: 3 miljoen euro, waarvan 1 miljoen euro eigen bijdrage van de samenwerkende partners.

Vervolg: In Indonesië wordt lokaal personeel opgeleid, zodat zij de diensten na het project voort kunnen zetten en uitbreiden. Alterra en Deltares zijn van plan de samenwerking voort te zetten in projecten in Indonesië en Zuidoost-Azië op het terrein van gewasverzekeringen en irrigatie.

De Indonesische regering wil kleine boeren tegen gewasschade verzekeren. Wageningen Research en Deltares ondersteunen de regering door satellietbeelden te analyseren. Daarnaast werken ze aan een beter weerbericht voor de boeren. 'Weten waardoor de schade komt, kan ook helpen om schade in de toekomst te voorkomen', vertelt projectleider Aart Schrevel.

Onzekerheid over derde oogst

Veel kleine boeren in de provincie willen elk jaar een derde keer oogsten, maar aarzelen door de onzekerheid over regenval in het droge seizoen. Schrevel: 'Voedselzekerheid is in Nederland vanzelfsprekend, terwijl in Indonesië een mislukte oogst kan betekenen dat een boer geen geld heeft om nieuwe zaden of mest te kopen voor het seizoen erna. Arme boeren worden gedwongen hun weinige bezittingen te verkopen, waardoor ze verder in armoede afglijden. Geldschietters bieden een tijdelijke oplossing, maar laten de schulden snel oplopen.'

De gewasschadeverzekering is door de Indonesische overheid in het leven geroepen om een oplossing te bieden. Bij een tegenvallende oogst - of het nu is door droogte, overstromingen of ziekte - keert deze uit, zodat een boer genoeg geld heeft om het jaar erna opnieuw te investeren.

Informatiebehoefte

De verzekeraar heeft informatie nodig om claims te controleren. Het project Geodata for Indonesia (G4INDO) is opgezet om het Indonesische Ministerie van Landbouw te helpen een financieel haalbare en controleerbare verzekeringspolis te implementeren. Satellietbeelden zijn hierbij een waardevolle bron van geografische informatie. De satellieten komen elke 5 tot 10 dagen voorbij. Schrevel legt uit: 'Door de ontwikkeling van de rijst op het veld te monitoren, kun je eventuele schade goed

zien. Zo kan de verzekering bij een claim beslissen of ze uit moeten keren, zonder telkens het veld te hoeven bezoeken.' De focus is eerst op de percelen van 200.000 boeren, daarna is het eenvoudig om het ook naar andere gebieden uit te breiden.

Combineren van kennis

Wageningen Research maakt allereerst samen met een paar private partijen geografische data beschikbaar in de vorm van satellietbeelden. Daarnaast verrijken Deltares en KNMI de beelden met hydrologische en seizoens-informatie. De instituten ontwikkelen samen een IT-platform waarop de verzekeringsmaatschappij deze informatie kan raadplegen. Schrevel: 'De expertise van de instituten vult elkaar goed aan. Wageningen Research analyseert wat schade veroorzaakt, en met voorspellingen van Deltares kunnen we die in de toekomst misschien ook voorkomen.'

'Door boeren beter te informeren over het verloop van het droge seizoen, kunnen zij beter beslissen over een derde oogst'

Beter weerbericht

Naast het formuleren van een verzekeringspolis is het de bedoeling om boeren beter te informeren over het verloop van het droge seizoen en hun tijdig te waarschuwen voor een droogteperiode. Zo kunnen ze beter beslissen of ze een derde oogst kunnen planten. Het KNMI helpt met de voorspellingen. Via BMKG, het meteorologisch instituut van Indonesië, wordt deze informatie verspreid naar de boeren. Ook trainen de Nederlanders personeel van lokale organisaties om informatie te verzamelen en integreren, zodat zij de diensten uit kunnen breiden na de einddatum van het project. ■

VOEDSELVERZEKERING IN DE PRAKTIJK

De eerste businesscase van voedselverzekering in Indonesië is inmiddels afgerond. De belangrijke conclusies uit het onderzoek:

Meer inkomen

Tot nu toe zagen boeren met een gewasschadeverzekering al een stijging in hun gemiddelde jaarlijkse inkomen. De businesscase laat zien dat de betaalde premie afgezet kan worden tegen de betaling die in geval van oogstverlies wordt uitgekeerd. Het nettoresultaat is dat de boeren meer geld hebben te besteden om in hun levensonderhoud te voorzien.

Meer oogst

Boeren zijn vaker bereid om te investeren in het verbeteren van hun gewassen omdat een belangrijk risico nu is afgedekt. Een voorzichtige schatting is dat de gemiddelde rijst oogst hierdoor met 10 tot 15% stijgt. Behalve de voordelen van verzekeren profiteren boeren ook van informatie over het seizoen. Zo kunnen ze beter inschatten of een derde oogst kans van slagen heeft.

Meer vrijheid

De verzekering in combinatie met weerberichten helpt om armoede terug te dringen en voedselproductie te verbeteren. Boeren hebben hierdoor de middelen en motivatie om hun boerderij te verbeteren en te investeren in betere zaden en genoeg mest. Vrouwelijke boeren die samenwerken met hun mannen hebben vaak een belangrijke taak in oogstmanagement. Met stabielere inkomsten zullen zij meer vrijheid krijgen, wat de ontwikkeling van het platteland vooruit helpt.